

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateliek: **1/ B. F., X., S.. X. S.. C., C., I., X., U., 2/ M. L., X., S.. X. S.. C., C., I., X., U.** obe zastúpené JUDr. M. M., advokátom F. X., N. a **3/ D. J. L., X., S.. X. S.. C., C., I., X., U.**, proti odporcovi: **Obvodný pozemkový úrad v Topoľčanoch**, Nám. L. Štúra 1738, Topoľčany, v konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporcu č. OPÚ 2004/00419-Gn/1, OPÚ 2004/00420-Gn/1, OPÚ 2004/00421-Gn/1 zo dňa 9. februára 2007, o odvolaní navrhovateliek v 1. až 3. rade proti rozsudku Krajského súdu v Nitre zo dňa 16. novembra 2009, č.k. 13Sp/20/2007-81, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Nitre č.k. 13Sp/20/2007-81 zo dňa 16. novembra 2009 **z r u š u j e** a vec mu **v r a c i a** na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom Krajský súd v Nitre potvrdil rozhodnutie odporcu č. OPÚ 2004/00419-Gn/1, OPÚ 2004/00420-Gn/1, OPÚ 2004/00421-Gn/1 zo dňa 9. februára 2007 a nepriznal navrhovateľkám náhradu trov právneho zastúpenia.

Svoje rozhodnutie krajský súd zdôvodnil tým, že v konaní podľa zákona č. 503/2003 Z.z. o navrátení vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov si možno uplatňovať navrátenie pôdy len k pozemkom, ktoré tvoria poľnohospodársky pôdny fond, alebo lesný pôdny fond a že navrátenie si môže uplatniť len osoba, ktorá je štátnym občanom Slovenskej republiky s trvalým pobytom na jej území a ktorej majetok prešiel v rozhodujúcom období na štát alebo inú právnickú osobu. Navrhovateľky v 1. až 3. rade stratili československé štátne

občianstvo podľa zmluvy o naturalizácii medzi ČSR a USA dňa 16. júla 1928 nadobudnutím štátneho občianstva USA a to B. F. dňa 24. novembra 1959, M. L. dňa 6. apríla 1965 a D. L. dňa 23. februára 1960 a štátne občianstvo Slovenskej republiky nadobudli až 4. januára 2006. Z uvedených dôvodov je krajský súd toho názoru, že odporca postupoval správne a v súlade so zákonom, keď o reštitučnom nároku navrhovateľiek v 1. až 3. rade rozhodol tak, že im nenavrátil vlastníctvo k pozemkom v katastrálnom území M. D. zapísanom v pozemno-knižnej vložke č. X. a neprinavrátil vlastníctvo k pozemkom a ani nepriznal náhradu. Taktiež súd poukázal na to, že odporca správne vo svojom rozhodnutí vychádzal z zákona č. 40/1993 Z.z. o štátnom občianstve. O trovách konania súd rozhodol podľa § 250k OSP v spojení s § 250l OSP.

Proti tomuto rozsudku podali navrhovateľky v 1 až 3 rade v zákonnej lehote odvolanie a domáhali sa jeho zrušenia a vrátenia veci súdu prvého stupňa na nové rozhodnutie. Namietali, že krajský súd im svojim postupom odňal možnosť konať pred súdom. Pri svojom rozhodovaní súd nezohľadnil ani miesto pobytu navrhovateľiek, ani ich vek. Sú toho názoru, že súd mal akceptovať ich žiadosť o odročenie pojednávania, ktorá bola podľa ich názoru riadne a včas podaná a zdôvodnená. Mali záujem predložiť ďalšie dôkazy.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods.2 OSP) preskúmal napadnuté rozhodnutie podľa § 246c OSP s poukazom na ustanovenie § 212 ods. 1 OSP a bez nariadenia pojednávania podľa § 246c a § 214 ods. 2 OSP a dospel záveru, že a ustálil, že rozhodnutie súdu prvého stupňa vykazuje vady, na ktoré odvolací súd musel prihliadnuť a z ktorého dôvodu nie je možné ustáliť vecnú správnosť rozhodnutia súdu prvého stupňa.

Podľa § 30 ods. 1 OSP účastníkovi, u ktorého sú predpoklady, aby bol súdom oslobodený od súdnych poplatkov, ustanoví sudca alebo poverený zamestnanec súdu na jeho žiadosť za zástupcu Centrum právnej pomoci alebo advokáta zapísaného do zoznamu podľa osobitného predpisu, ak je to potrebné na ochranu jeho záujmov. O tejto možnosti súd účastníka poučí.

Podľa § 138 ods. 1 veta prvá OSP na návrh môže súd priznať účastníkovi celkom alebo sčasti oslobodenie od súdnych poplatkov, ak to pomery účastníka odôvodňujú a ak nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva.

Podaním zo dňa 9. novembra 2009, zaslaným faxom oznámila navrhovateľka v 3/ rade, že odvoláva plnú moc udelenú svojmu zástupcovi JUDr. J. M. a žiadal určiť iný termín pojednávania na ktorom sa chce osobne zúčastniť a zároveň uviedla, že chce k veci predložiť ďalšie dôkazy. Uviedla, že v Slovenskej republike sa bude zdržiavať pred veľkonočnými sviatkami cca tri týždne. Osobným podaním právneho zástupcu navrhovateľiek v 1/ a 2/ rade z 11. novembra 2009 požiadal právny zástupca o odročenie termínu pojednávania určeného na deň 16. novembra 2009 z dôvodu, že aj navrhovateľka v 1/ rade chce byť vypočutá na súde a taktiež predložiť vo veci dôkazy a žiadali odročiť pojednávanie na apríl 2010, kedy sa bude zdržiavať v Slovenskej republike.

Krajský súd na pojednávaní konanom dňa 16. novembra 2009 po vyvolaní veci zistil, že sa nedostavili navrhovateľky v 1 až 3 rade a ich právny zástupca a oboznámil obsah faxového podania navrhovateľky v 3/ rade z 9. novembra 2009 a právneho zástupcu navrhovateľiek v 1/ a 2/ rade z 11. novembra 2009. Zo zápisnice o pojednávaní (č.l. 78) zo dňa 16. novembra 2009 vyplýva, že s ohľadom na skutočnosť, že navrhovateľky v 1/ a 2/ rade mali doručené predvolanie na pojednávanie vykázané na deň 16. novembra 2009 v auguste 2009 a navrhovateľka v 3/ rade dňa 25. Septembra 2009 súd uznesením rozhodol, že bude pojednávať v neprítomnosti navrhovateľiek v 1/ až 3/ rade a právneho zástupcu navrhovateľiek v 1/ a 2/ rade..

Najvyšší súd Slovenskej republiky konštatuje, že dôležitým dôvodom pre odročenie pojednávania pred súdom je aj žiadosť účastníka konania byť osobne vypočutý na pojednávaní ak o to požiada a predkladať dôkazy na preukázanie svojich tvrdení. Preto ak súd napriek žiadosti o odročenie pojednávania prejednal a rozhodol vec v neprítomnosti účastníka konania, odňal účastníkovi možnosť konať pred súdom.

Odňatím možnosti konať pred súdom treba rozumieť taký postup súdu, ktorým účastníkovi odníma možnosť realizovať tie procesné práva, ktoré mu zákon priznáva. Tým je i právo účastníka, aby jeho vec prejednal súd v jeho prítomnosti. Neznamená to, že by súd nemohol prejednať vec i v neprítomnosti účastníka konania, avšak je povinný vždy účastníkovi konania poskytnúť možnosť, aby jeho vec bola prejednaná v jeho prítomnosti. Samotné ustanovenie § 115 O.s.p. (účinného v čase rozhodovania súdu prvého stupňa) ukladá súdu, aby – ak zákon alebo osobitný právny predpis neustanovuje inak – nariadiť na prejednanie veci samej pojednávanie, na ktoré predvolá účastníkov a všetkých, ktorých

prítomnosť je potrebná, pričom predvolanie musí doručiť účastníkom tak, aby mali dostatok času na prípravu, spravidla najmenej päť dní pred dňom, keď sa má pojednávanie konať. V zmysle ustálenej judikatúry najvyššieho súdu, ale aj Ústavného súdu Slovenskej republiky a Európskeho súdu pre ľudské práva má účastník právo byť vypočutý aspoň v jednom stupni súdneho konania a o tomto práve by mal byť účastník konania súdom poučený. Taktiež by mal byť poučený o tom, že je povinný predložiť všetky dôkazy na preukázanie svojich tvrdení tak, a v takej lehote, aby s nimi mohol oboznámiť aj účastník vystupujúci na opačnej strane sporu. Až následne je už v zmysle ustanovenia § 101 ods. 2 O.s.p. na účastníkovi konania, či svoje práva využijú alebo nevyužijú.

Vychádzajúc z ustanovenia § 101 ods. 2 O.s.p. súd pokračuje v konaní, aj keď sú účastníci konania nečinní. Ak sa riadne predvolaný účastník neustanoví na pojednávanie ani nepožiada z dôležitého dôvodu o odročenie, môže súd vec prejednať v neprítomnosti takého účastníka.

V danej veci sa však o uvedený prípad nejedná. Podľa názoru Najvyššieho súdu SR krajský súd svojím konaním zasiahol do práva účastníka vyplývajúceho z čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a súdne konanie tak trpí procesnou vadou.

Zo spisu súdu prvého stupňa vyplýva, že v prejednávanej veci podmienky na odročenie pojednávania boli splnené a to tým, že súd mal zohľadniť konkrétne okolnosti prípadu a v rámci hospodárnosti konania odročiť pojednávanie na termín na ktorý ho navrhli účastníci konania, keďže by tým zjavne nedošlo k neodôvodneným priet'ahom v konaní a bolo by to pre účastníkov konania aj hospodárne a boli by zaručené ich práva na súdnu ochranu v zmysle Dohovoru a Ústavy Slovenskej republiky. Súd prvého stupňa znemožnil navrhovateľke v 1/ a 3/ rade zúčastniť sa pojednávania, na ktorom rozhodol o veci.

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto musel napadnutý rozsudok podľa § 221 ods. 1 písm. f/ O.s.p. v spojení s § 250ja ods. 3 vetou druhou O.s.p. zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie (§ 221 ods. 2 O.s.p.).

Úlohou krajského súdu v ďalšom konaní bude teda nariadiť na prejednanie veci pojednávanie tak, aby účastníci konania mali možnosť sa ho zúčastniť a aktívne na ňom uplatňovať svoje práva.

V novom rozhodnutí rozhodne prvostupňový súd i o náhrade trov odvolacieho konania (§ 224 ods. 3 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 vetou prvou O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu n i e j e prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 28. apríla 2011

JUDr. Eva Babiaková, CSc., v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia :

Dagmar Bartalská